

Årsmødetale - Sild - 11. juni 2022

v. Lisbet Buhl

Kære allesammen.

Indledning

Hvor er jeg glad for at være her, hvor jeg føler mig hjemme. Hvor er det dejligt at se jer allesammen igen - og hvor er det dejligt at se, at der også - og stadig - kommer nye til, så det gode fællesskab her på Sild lever videre.

Mine rødder til Sild er efterhånden blevet næsten 63 år gamle - og selvom jeg har flyttet mig mange gange, og stadig gør det, så er der stadig små og store trevlerødder, der rækker til Sild. Rødder, der har givet mig ballast og rigdom igennem hele livet. Og jeg ved, at det er det samme for rigtig mange mennesker, der har levet på Sild - at øen aldrig helt forsvinder, at der altid er rødder tilbage og at øen altid har en plads i hjertet.

Sydslesvig - mit valg

Det er ikke noget, jeg har valgt. Det er bare blevet sådan, gennem min opvækst og gennem de mange oplevelser jeg har haft her - som barn, som ung og som meget gammel, som en elev kaldte mig, da jeg kokkererede med min alder og sagde - ræk nu lige bogen til din gamle lærer - Lisbet, du er da ikke gammel - pause du er meget gammel. Den har jeg moret mig en del over. Jeg har mødt mange kvikke og velformulerede børn her på øen.

Og sådan er det med mange ting, man vælger dem ikke rigtigt - det er bare sådan. Man bliver født ind i det - eller man har en opvækst, der gør, at man er en del af et bestemt fællesskab.

Sådan har jeg det også med Sydslesvig og det danske mindretal. Jeg har ikke rigtig valgt det - min opvækst og mine oplevelser har bare forankret mig lige netop her. Og det tror jeg, at jeg har tilfælles med mange andre Sydslesvigere. Vores opvækst, skolegang og oplevelser i mindretallet forankrer os i fællesskabet.

Forankring - hvordan?

Men vejene ind i mindretallet er jo mange - derfor vel også mottoet Sydslesvig - mit valg. For uanset, om vi altid har været i mindretallet, og dermed er født ind i det og har vores skolegang som ballast - eller om vi er helt nye i mindretallet, så er der altid "noget", der enten får os til at vælge eller til at fastholde livet i mindretallet. Dette "noget", er, i mine øjne, de gode oplevelser og det gode fællesskab.

De gode oplevelser og fællesskabet

Det er de gode oplevelser, der forstærker, forynger, forbinder os til mindretallets fællesskab. Og det er de gode oplevelser og fællesskabet, der får os til at føle, at

mindretallet er et godt valg, som vi gerne vil være i, vil arbejde for og bruge tid og kræfter på.

Mindretalshverdagen - vigtig for det danske sprog, viden om mindretallet og forankring

Og hvor møder man mindretallet, hvor lærer man om den danske mindretalshverdag, hvor lever man det danske mindretalsliv, og hvor får man disse gode oplevelser og det gode fællesskab?

Ja, det gør man jo i mindretallets institutioner og foreninger. De danner tilsammen rammen om den danske hverdag i Sydslesvig.

Derfor hviler der et stort ansvar for fremtiden på netop institutioner og foreninger, og på de organisationer, der driver institutioner og foreninger.

I Danmark, lærer, udvikler og fastholder mennesker dansk sprog, kultur og værdier af og i det omgivende samfund, når de går på gaden, mødes, bruger medier. I Sydslesvig lærer, udvikler og fastholder mindretalsmennesker danskhed og viden om mindretallet, når de har deres gang i institutioner og/eller er en del af foreninger. Her møder de dansk kultur, her kan de bruge det danske sprog, her kan de leve en dansk hverdagsverden, selvom det omgivende flertalssamfund, har en anden kultur og et andet sprog.

Institutioner og foreninger går hånd i hånd om at skabe brede rammer for den danske hverdag.

Sydslesvig og rummelighed - og dermed udfordringer

Der har i lang tid været tradition for at se på, forventningerne til det enkelte medlem af mindretallet, når de vælger det. Forventninger om danskhedens forankring, forventninger om det danske sprogs kvalitet, forventninger om åben bekendelse. Ofte fremsat af mindretalsmennesker, der har en god dansk bagage og et dansk sprog, der gør, at man kan formulere disse forventninger. Samtidig er mindretallet rummeligt - det er ikke lukket om sig selv - og byder stadig nye medlemmer velkommen i det danske fællesskab. Og netop rummeligheden, er i mine øjne en virkelig, dansk kvalitet.

Rummeligheden kan medføre, at det etablerede mindretal står med udfordringen, at de nye mindretalsmennesker ikke lever op til deres forventninger. De nye taler ikke det danske sprog (godt nok), de bekender sig ikke åbent, de udviser ingen forståelse for mindretallets historie eller selvforståelse. Det er derfor ofte hørt, at kravene og forventningerne til nye medlemmer af mindretallet burde skærpes og tydeliggøres.

Et tankeeksperiment kunne være, at vende disse skærpede forventninger mod organisationerne. Hvilke forventninger kan vi som mindretalsmennesker have til vore organisationer i forhold til støtte til institutioner, foreninger og medlemmer i den danske hverdag.

Som nye og gamle mindretalsmennesker forventer vi, at organisationerne sikrer (og jeg nævner kun tre områder)

De materielle opgave - Organisationerne har et ansvar for, at de administrative opgaver i institutioner og foreninger er overskuelige og håndterbare. Ingen forening eller institution burde lades alene med administrative opgaver, der er for vanskelige og/eller urimeligt tidskrævende.

Her kunne organisationen bag finde gode administrative og kreative løsninger, der kan aflaste den enkelte institution og især den enkelte lokale forening. Dette for at imødegå træthed i forhold til ledelsesopgaver eller bestyrelsesarbejde.

Hvad med fx at tilbyde et fælles regnskabsprogram, som der kunne tilbydes fælles kurser i. Eller hvad med foreningssekretærer, der konkret kunne støtte lokale foreninger med at føre regnskab eller lave beretninger.

Den ideelle opgave - Organisationerne har et ansvar for, at institutioner og foreninger er forberedt til at formidle det danske sprog og den danske kultur. Institutioner og foreninger er tilsammen rammen om det danske mindretalsliv - så dansk sprog og kulturformidling må ligge som en bund for alle aktiviteter. Forventningen til organisationerne må derfor være, at de er tydelige og vejledende i forhold til ansatte og bestyrelsesmedlemmer, når de forbereder dem til denne grundlæggende opgave.

For, for mig siger det sig selv, at man kun kan have tydelige forventninger, hvis der også er hjælp at hente til at løse opgaverne.

For foreninger kunne det være et tilbud om gratis sprogkurser for mindretalsmennesker, der er villige til at overtage tillidsposter, hvis de endnu ikke magter det danske sprog. Eller et tilbud om netværksmøder, hvor bestyrelsesmedlemmer kan få nyt input og i fællesskab udvikle nye danske tiltag til foreningerne.

I forhold til de ansatte i mindretallets organisationer kan ordet forventninger godt skiftes ud med krav, da de ansatte i mindretallet jo selv har valgt at tjene deres brød på at være sprog- og kulturformidlere. Ikke desto mindre skal der også her fra organisationens side ydes hjælp og opbakning til at udføre opgaven.

Den demokratiske opgave og information til medlemmer - Organisationerne har et ansvar for, at mindretallets medlemmer har medbestemmelse i forhold til mindretallets beslutninger. Den nuværende foreningsstruktur kan gøre denne medbestemmelse meget opdelt, og derfor er det glædeligt, at strukturdebatten prøver at arbejde sig frem imod en bredere demokratisk beslutningsmulighed på tværs af mindretallets organisationer.

Men den demokratiske opgave, kan kun løftes, hvis der samtidig er et højt informationsniveau, der når bredt ud.

Jeg var tilstede til debatmødet om struktur i Flensborg - og var så heldig at sidde ved siden af en af de ret få meget unge debatdeltagere. Det var nedslående, at han sagde, at man ikke kunne nå ud til de unge med information via Flensborg Avis. For unge mennesker læser ikke Flensborg Avis. Han sagde også, at hvis man virkelig havde ønsket unge debatdeltagere, så skulle man have taget direkte fat i dem, der hvor de er. Fx i spejderledere, ungdomsklubber, skolernes ældste klasser.

Der er mange grupper i mindretallet, der ikke har en chance for at deltage i en så abstrakt debat som strukturdebatten, uden at den er blevet forberedt andre og mere lokale steder.

Derfor vil jeg i forlængelse af dette års årsmødemotto, give strukturdebatten dette med på vejen. Debatten og en ny struktur handler ikke om magt eller suverænitæt for enkelte organisationer.

Den handler om hvordan organisationerne i fællesskab er med til at sikre, at medlemmerne i mindretallet har truffet et bæredygtigt, fremtidssikret valg, da de valgte det danske mindretal.

Bl.a. ved at sikre medlemmernes medbestemmelse i forhold til mindretallets udvikling og prioriteringer på bedste måde.

Og den handler om, hvordan organisationerne i fællesskab, med alle de kompetencer, de hver især har, går sammen om at skabe og ¹støtte op om de bedste danske, fællesskabsskabende rammer, oplevelser og hverdagsliv til mindretallets mennesker.

Jeg tror på det. For det er ikke kun mig, der har en stor kærlighed til mindretallet. Og ikke kun mig, der aldrig har fortrudt mit valg af Sydslesvig.

Og nu glæder jeg mig til at nyde resten af eftermiddagen sammen med jer og til at få nogen gode snakke om stort og småt her på vores alles yndlingsø - Sild.